

**ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
СТУДЕНТІВ
з дисципліни**

**«СОЦІАЛЬНИЙ АУДИТ І ІНСПЕКТУВАННЯ»
(для бакалаврів)**

МАУП

Київ 2016

Підготовлена доцентом кафедри соціології та соціальної роботи
Єресковою Т.В.

Затверджено на засіданні кафедри соціології та соціальної роботи
(протокол № 10 від «27» травня 2016 р.)

Схвалено Вченою радою Українсько-Азербайджанського Інституту соціальних
наук і самоврядування Г.А. Алієва (протокол № 11 від 23.06.2016 р.)

Єрескова Т.В. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи
студентів з дисципліни «Соціальний аудит і інспектування» (для бакалаврів). –
К.: МАУП, 2016. – 41 с.

Методичні рекомендації містять пояснювальну записку, зміст самостійної
роботи студентів, питання для самоконтролю, список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом
(МАУП), 2016

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Самостійна робота студентів в рамках навчальної дисципліни «Соціальний аудит і інспектування» передбачає формування самостійності у здобутті знань, способах оволодіння складними вміннями і навичками бачити зміст та мету роботи, організовувати власну самоосвіту, вміння по-новому підходити до вирішення питань, оптимізувати пізнавальну і розумову активність і самостійність, здатність до творчості.

В рамках самостійної роботи студентів під час аудиторних занять та у позааудиторний час стимулюються як теоретичні узагальнення знань щодо способів, методів, принципів, видів, типів та технологій викладання соціологічних дисциплін, так й практичні навички розробки методичних та теоретичних матеріалів. Це зумовлює значущість самостійної роботи студентів, їхньої активності, ініціативності та творчості.

Метою організації самостійної роботи студентів є формування у студентів сучасної системи поглядів та спеціальних знань у галузі соціального супроводу, набуття практичних навичок проведення соціального аудиту та соціального інспектування на підставі ділової етики, діагностики наслідків соціальних ситуацій для різних категорій населення, володіння методами соціальної роботи з різними категоріями населення.

В умовах організації навчального процесу у вищому навчальному закладі, збільшенні обсягу навчального матеріалу, який рекомендований студентам на самостійне опанування, неможливо обійтись без самостійної роботи студентів як в аудиторний, так й позааудиторний час. Індивідуальний пошук знань важливий, адже сприяє розвитку допитливості, зацікавленості, орієнтує на дослідницьку роботу теоретичного або дослідно-експериментального рівнів.

Спираючись на даний принцип, викладач приймає активну участь в організації самостійної роботи студентів, співвідносячи її з навчально-освітньою діяльністю в аудиторії.

Реалізації даного принципу сприятимуть наступні правила:

- враховуючи освітні можливості студентів, чітко визначати обсяг та складність їхньої самостійної роботи;
- рекомендувати студентам різноманітні форми самостійної роботи;
- допомагати студентам оволодівати методами самостійної роботи;
- періодично здійснювати контроль за перебігом самостійної роботи студентів.

Таким чином, опанувавши запропоновані форми самостійної роботи, студенти:

- матимуть цілісне уявлення про теоретичні та методологічні основи соціального аудиту та соціального інспектування;
- знатимуть зміст та технологію проведення соціального аудиту та соціального інспектування;
- вмітимуть формулювати та вирішувати проблеми впливу суспільного макро- та мікросередовища на окремі спільноти та категорії населення;
- отримають практичні навички роботи з організації та здійснення соціального інспектування;
- отримають практичні уміння з розроблення комплексу заходів щодо ефективного запровадження соціального аудиту та соціального інспектування у систему соціального захисту та забезпечення.

Навчальна дисципліна «Соціальний аудит і інспектування» є важливим професійно-орієнтованим предметом дослідження для студентів, які вивчають соціальну роботу.

Сьогодні для українського суспільства об'єктивними стають проблеми соціальної безпеки, як фактора якості життя суспільства. Причиною виникнення такої ситуації є суспільна дестабілізація та невпевненість у майбутньому для значної частини населення, поява різних соціальних груп з різними економічними та соціальними можливостями. Рівень соціальної захищеності населення в нашій країні значною мірою залежить від держави.

Соціальний аудит і інспектування – це система заходів, спрямованих на здійснення нагляду, аналізу, експертизи, контролю за здійсненням соціальних програм, проектів, умовами життєдіяльності, моральним, психічним та фізичним станом осіб, які потребують соціального захисту, забезпечення захисту їх прав, свобод та законних інтересів. За допомогою цих методів соціального супроводу оцінюються насамперед формальні і неформальні правила поведінки всередині соціальної спільноти, думки сторін, зацікавлених у вирішенні складних соціальних та життєвих проблем.

Система соціального аудиту і інспектування має певні нормативно-правові рамки, в яких основна роль відводиться розподілу компетенції між об'єктами і суб'єктами соціального аудиту та соціального інспектування.

Метою викладання навчальної дисципліни «Соціальний аудит і інспектування» є формування у студентів фундаментальних уявлень і базових знань щодо соціального аудиту та інспектування як ефективних методів соціального супроводу, як соціальних спільнот, так і окремих осіб, які потребують соціального захисту або забезпечення; їх функцій у сучасному суспільстві; принципи, види та сфери застосування; міжнародні стандарти соціального аудиту та сучасні методики проведення інспектування.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є комплекс методів та заходів у сфері соціального забезпечення, що забезпечують контроль за правильністю надання державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям, державної допомоги сім'ям з дітьми, щомісячної грошової допомоги малозабезпеченій особі, яка проживає разом з інвалідом I чи II групи внаслідок психічного розладу, субсидії для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг, інших соціальних та компенсаційних виплат, цільовим використанням коштів державного бюджету, спрямованих на цю мету.

Основні завдання вивчення дисципліни «Соціальний аудит і інспектування»:

- розглянути теоретичні та методологічні засади соціального аудиту та інспектування.
- проаналізувати основні зарубіжні моделі та досвід соціального аудиту;
- створити наукові уявлення про головні тенденції розвитку соціального аудиту;
- дослідити місце і роль соціального аудиту в сучасному суспільстві, що трансформується;
- ознайомитися з теоретичними засадами соціального інспектування, напрямами контролю за додержанням вимог законодавства щодо захисту прав і свобод дітей, сім'ї та молоді у соціальній роботі з ними;
- сформулювати уявлення про механізм проведення соціального інспектування сімей із дітьми;
- ознайомитися з особливостями взаємодії державних установ та недержавних організацій у соціальній роботі із дітьми, сім'ями та молоддю, щодо забезпечення захисту їх прав, свобод та законних інтересів.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- специфіку проведення соціального аудиту в системі соціального забезпечення та захисту;
- вимоги та основні положення міжнародних стандартів, що застосовуються при проведенні соціального аудиту та інспектування;
- особливості проведення соціального аудиту та інспектування в різних сферах життєдіяльності суспільства та на різних рівнях (регіональному, галузевому, організаційному);
- механізм, види та методи соціального інспектування;
- загальні технології та умови здійснення соціального інспектування;
- основні напрями діяльності центрів соціальних служб для дітей, сім'ї та молоді в Україні.

вміти:

- застосовувати соціологічні методи збирання та аналізу соціальної інформації при проведенні соціального аудиту;
- працювати у складі аудиторської команди;
- володіти навичками соціального аналітика;
- проводити соціальне інспектування дітей, сім'ї та молоді у соціальній роботі з ними;
- налагоджувати партнерські стосунки з недержавними організаціями, бізнес структурами, засобами масової інформації щодо забезпечення захисту прав, свобод та законних інтересів дітей та молоді.

Міждисциплінарні зв'язки: дана дисципліна базується на знаннях з професійно-орієнтованих дисциплін «Теорія соціальної роботи», «Методи соціальної роботи», «Технології соціальної роботи», «Правові засади соціальної роботи», «Правове регулювання соціального забезпечення».

Засоби контролю знань студентів з дисципліни:

- *поточний контроль* студентів проводиться з метою перевірки засвоєння ними основних положень лекційного матеріалу. Він здійснюється на семінарських заняттях, шляхом опитування (письмового та усного), тестування, прослуховуванням доповідей та рефератів студентів, оцінки якості відповідей на контрольні запитання та індивідуальні та творчі завдання;
- *підсумковий (модульний) контроль* – здійснюється за рахунок аналізу результатів модульних контролів студентів за темами навчальної дисципліни. Підсумкова оцінка розраховується як сумарний бал успішності кожного студента за заліковими модулями навчальної дисципліни та під час проведення заліку за означеним у навчальній програмі переліком питань;
- *підсумково-модульний контроль за дисципліну* здійснюється з урахуванням середньозваженого усіх оцінок за залікові модулі. Підсумково-модульна оцінка може перескладатися з метою її підвищення в період проведення тижнів академічного контролю за означеними у навчальній програмі переліком питань.

МАУП

ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

з дисципліни «Соціальний аудит і інспектування»

Самостійна робота студентів є основною формою оволодіння знаннями у вільний від аудиторних занять час.

До самостійної роботи належать такі види робіт, які студенти виконують під час підготовки до всіх аудиторних занять, у процесі підготовки індивідуальних завдань, навчально-пошукової або науково-дослідної діяльності. Це не залежить від того, здійснюється робота за умов консультування викладачем, або без його участі; поза розкладом, або за розкладом, що регламентує самостійну підготовку.

З дисципліни «Соціальний аудит і інспектування» рекомендуються такі види самостійної роботи:

- самостійне вивчення й поглиблене опрацювання певних розділів дисципліни та окремих питань;
- вивчення матеріалу лекцій за конспектами, підручниками і спеціальною літературою;
- підготовка до семінарських занять за допомогою статей з наукових періодичних журналів та авторефератів дисертацій;
- виконання індивідуальних завдань;
- виконання творчих завдань;
- підготовка до контрольних робіт та модульного тестування;
- написання рефератів;
- підготовка доповідей на студентські наукові конференції.

Теми для самостійного вивчення й поглибленого опрацювання

«Оцінювання в системі соціального забезпечення та захисту»

При самостійному опануванні лекційного матеріалу доцільно звернути увагу на *наступні аспекти, які рекомендується занотувати до конспекту:*

1) Визначення поняття «оцінювальне дослідження».

Оцінюванням називається систематична оцінка операцій та/або результатів програми чи політики у порівнянні з комплексом явних та неявних стандартів, з метою вдосконалення програми чи політики. Необхідно звернути увагу на п'ять ключових елементів цього визначення. Перший – це

систематична оцінка. Наголос на систематичність свідчить про науково-дослідну природу процедур оцінювання. Незалежно від того, яким є дослідження – кількісним чи якісним, воно проводиться у строгому порядку, згідно з формальними правилами, відповідно до канонів, прийнятих у сфері досліджень соціальних наук. Другий і третій елементи визначають, на що саме спрямовано дослідження: на операції та результати програми. Деякі види оцінювання зосереджено на вивченні процесів, тобто способів виконання програми. Метою цих видів оцінювання може бути визначення того, якою мірою програма узгоджується з визначеною практикою (наприклад, наскільки вона відповідає тому, що заплановано), або просто з'ясування того, що відбувається з програмою. Деякі оцінювальні кампанії зосереджені на результатах на впливах програми для її передбачуваних бенефіціарів. За їх допомогою намагаються знайти відповідь на запитання: чи одержують учасники програми ті вигоди, які, згідно із задумом, вони мали б одержувати? Або у більш загальному вигляді: що відбувається з учасниками внаслідок дії програми? Чимало оцінювальних кампаній зосереджено одночасно і на процесах, і на результатах досліджуваної програми для її реципієнтів.

Четвертим елементом визначення є стандарти (норми), згідно з якими здійснюється порівняння. Коли дані про процеси та результати зібрано, настає етап оцінки якості програми шляхом порівняння її показників з певним комплексом очікуваних результатів. Незалежно від того, на чому зосереджено оцінювання (процесах чи результатах програми), елемент порівняння і ухвалення рішення існує завжди. Іноді критерії, за якими ухвалюють рішення, впливають з офіційного переліку цілей програми та політики, що визначається заздалегідь, до початку їх впровадження. Проте офіційні цілі є не єдиним можливим джерелом критеріїв, що застосовуються у практиці оцінювання. Цілі програми під час її виконання можуть змінюватися.

П'ятий елемент визначення – це мета, задля досягнення якої проводиться оцінювання: вдосконалення програми та політики. Оцінювання – це практичний інструмент, розроблений для того, щоб поліпшити функціонування програми та перерозподілити ресурси на користь кращих програм.

Оцінювальне дослідження – це особливий різновид соціального дослідження, що відрізняється специфічними методами збору й аналізу даних про можливу ефективність і наслідки соціальних інновацій. Головна мета оцінювальних досліджень одержати узагальнену картину дій і впливів соціальних проектів і програм.

Ключові питання оцінювального дослідження: як «працюють» соціальні програми, чи виконують вони те, що передбачається, для кого вони корисні й у якому ступені, які небажані побічні ефекти.

Оцінювальне дослідження визначається деякими особливостями. Насамперед, воно повинне бути практично корисним. Крім того, оцінювальне дослідження, повинне бути виконаним із політичної, практичної і фінансової точок зору, бути безстороннім і етично коректним. Воно також повинне бути засноване на використанні адекватного оцінного інструментарію.

Як правило, оцінювальне дослідження забезпечує рішення однієї чи декількох задач. Воно може бути спрямоване на *попередню оцінку можливості здійснення програми, що пропонується* й може бути проведене ще на стадії її розробки. У цьому випадку може оцінюватися актуальність розробки соціальної програми чи проекту й ступінь її забезпечення ресурсами. Перед оцінювальною командою може бути поставлена задача *оцінки підходів, методів і способів реалізації програми, їхньої адекватності цілям, що декларуються*. Оцінювальне дослідження може бути спрямоване на виявлення й пошук шляхів усунення дефектів соціальної програми чи проекту. Вивченню й аналізу можуть бути піддані *результати виконання соціальної програми і їхньої ефективності*. Крім того, оцінювальне дослідження може включати моніторинг програми, тобто оцінювати ступінь задоволеності споживача з погляду рішення його проблеми.

2) Роль інформаційних джерел під час оцінки соціальних програм.

Для оцінки соціальних програм використовуються різноманітні інформаційні джерела: формальні заявки, пропозиції, подання; запити на фінансування; методичні вказівки з реалізації програми; брошури чи бюлетені, що описують програму; законодавчі чи адміністративні документи; оперативні робочі папери; консультативні повідомлення. Список можливих документів змінюється від програми до програми. Для оцінювача важливо одержати як можна більш ясне розуміння призначення й цілей програми. Для одержання інформації про програму широко використовується інтерв'ювання безпосередніх замовників і виконавців програми.

Специфічним джерелом інформації є звіти про попередні оцінювання. Попередні оцінювальні кампанії несуть чимало корисної інформації і дають змогу зробити певні (як позитивні, так і негативні) висновки про об'єкт оцінювання. Варто повною мірою використовувати переваги знання програми. Крім того, варто зробити огляд літератури, де буде проаналізовано весь спектр одержаних у минулому результатів і визначено ключові питання та проблеми соціального явища або процесу, що досліджується.

Іншим важливим джерелом інформації про програму та сферу її дії є люди, особливо люди, що працюють у програмах, аналогічній тій, що підлягає оцінюванню.

Наступним кроком має стати безпосереднє ознайомлення з програмою. Її підхід може бути дуже різним: від неформального і неструктурованого ознайомлення й спостереження – до систематичного, заснованого на точних наукових даних дослідження.

Більш систематичним є метод моніторингу. Моніторинг подібний до процесу оцінювання, але трохи менш і служить іншим цілям. Метою моніторингу здебільшого є отримання інформації: а) про те, якою мірою програма досягає цільової аудиторії, яку вона покликана обслуговувати; б) про її відповідність первісним планам; в) про правильність використання коштів та інших ресурсів. Одержання відповіді на згадані запитання стосовно програми (тобто чи ті люди, кому слід користуватися її послугами, чи надаються їм ті послуги, які слід, і чи правильно витрачаються кошти) дає фінансовим і наглядовим органам інформацію, необхідну для контролю правильності місцевих операцій.

Для оцінки програми інформація, одержана в результаті моніторингу, становить неабияку цінність. Вона може використати дані, одержані іншими, або зібрати власні. Ці дані допоможуть зорієнтуватися у проекті і відчуті, що там відбувається. За наявності часу, ресурсів і повноважень можна зробити наступний крок – провести оцінювання процесів, збираючи систематичні дані під час дії програми.

«Соціальні програми: теоретико-методологічні засади розуміння їх сутності, функцій та результатів»

При самостійному опануванні лекційного матеріалу доцільно звернути увагу на *наступні аспекти, які рекомендується занотувати до конспекту:*

1) Теорія програми та теорія її впровадження.

Соціальні програми – це складні утворення. Вони є не завжди конкретними. Вони включають широкий спектр компонентів, стилів, людей і процедур. Тому часом важко описати, якою насправді є програма. У більшості соціальних програм, щоб зрозуміти їхній зміст і що там фактично відбувається, необхідно докласти певних зусиль. Характер робіт, що проводяться згідно з такими програмами, мало не щодня істотно змінюється і значною мірою залежить від конкретного виконавця. Якщо проводиться оцінювання лише результатів програми, тоді чи варто витрачати купу часу на з'ясування суті програми. Якщо дані дослідження свідчать, що програма досягає поставлених завдань, немає різниці, які засоби використано для її досягнення.

Соціальна програма – заздалегідь задане упорядкування вихідної і проміжної інформації, рішення щодо сукупності заходів, необхідних для розв’язання проблеми. Соціальна програма вирішує, які цілі можливі, які ефективні, який зробити вибір серед альтернативних цілей, як вона співвідносить актуальні, близькі, далекі перспективи, які засоби більш придатні, які можливі наслідки.

Специфіка соціального програмування полягає у наступному:

- більш чітко формулюються цілі, визначаються кількісні показники, щоб можна було зафіксувати факт їх досягнення;
- на нормативній основі визначаються ресурси, необхідні для узгодженої реалізації поставлених цілей;
- об’єднує всі заходи, які необхідно виконати для досягнення кінцевих результатів, починаючи від науково-дослідницьких робіт і закінчуючи удосконаленням організаційних форм;
- встановлюються терміни виконання робіт і завершення всієї програми з зазначенням критерію, за яким оцінюється отриманий результат;
- оскільки соціальне програмування ґрунтується на чіткій і злагодженій взаємодії усіх програмних елементів, зв’язків і функцій, то проблематичним буває одержання ефективних запрограмованих результатів через найменші розбіжності і міжособистісні конфлікти в колективі. Незацікавленість одного або декількох учасників запрограмованого процесу може створити декомпозицію програми.

Основними проблемами під час оцінювальних досліджень є проблема парадигми оцінювальних досліджень, проблема виміру результатів діяльності людини, проблема виконання й використання результатів оцінювальних досліджень.

Проблема парадигми. У методологічному плані варто виділити два основних підходи до оцінки соціальних програм: кількісний та якісний. Кількісний підхід спрямований на аналіз причинної обумовленості явищ і процесів. Кількісний підхід – описання процесів і одержаних, прямих, звичайних суджень різних учасників про процеси, що виконуються під час реалізації соціальної програми або проекту.

Парадигма кількісного запиту виходить із вимог традиційної науки, а саме: дослідник заздалегідь вибудовує припущення чи гіпотези і визначає інструментарій для їх підтвердження чи спростування. Парадигма припускає виміри з числовими результатами, із прогнозуванням результатів.

Парадигма якісного запиту виходить із того, що світ може бути тільки частково зрозумілим раціональним дослідженням. Таким чином, гіпотези щодо того, як речі зв’язані між собою не можуть бути заявлені заздалегідь, їх треба

спостерігати в природному оточенні. Акцент є зміщеним на збір багаторазових інтерпретацій значення дій і випадків.

Проблема вимірів при оцінці соціальних програм. Виміри результатів діяльності людини мають складності, що відрізняють їх від проблем виміру у відношенні властивостей речей. Оцінювач змушений враховувати людську якість активно і безупинно керувати своїми враженнями.

Проблема виконання соціальних програм. Соціальна політика – це ідеальні розпорядження для дії людей, соціальні програми – їхнє конкретне втілення. Формально, соціальні програми існують винятково з метою виконання ідеалів і рішень у реальному світі. Проблема виконання полягає у тому, що є безліч засобів реалізації конкретних дій, що можуть заважати реалізації стандартів чи розпоряджень; опору виконанню програми; схованих персональних чи професійних цілей штату й адміністраторів.

Проблема використання результатів оцінювальних досліджень. Усі організації мають певні границі, у межах яких вони можуть допустити результати оцінки програми, що загрожують їх виживанню (чи кар'єрам співробітників, що контролюють оцінку). Кожна організація має «секрети», які вона повинна зберігати, і процес чи результат оцінки можуть загрозовувати їх статусу. Але, крім того, організації, що ініціюють чи контролюють соціальні проекти й програми, найчастіше, до кінця не можуть прояснити собі, якої інформації вони дійсно потребують. Здатність результатів оцінювального дослідження впливати на прийняття рішення залежить від якості щодо того, які рішення необхідно зробити в результаті оцінювального дослідження.

2) Соціальний аудит в системі соціальної оцінки.

Соціальний аудит є різновидом аудиту. Соціальний аудит визначається як процес, у якому люди разом з урядом організують моніторинг і оцінку планування та реалізації плану або програми, і навіть політики або закону. Соціальний аудит проводиться незалежними фахівцями, і до процесу обстеження можуть залучатися представники державних структур і неурядових організацій. Це добровільна угода між агентством соціального аудиту та відповідною бізнесовою або владною структурою, спрямована на виявлення ризиків функціонування даної соціальної організації для підвищення ефективності її розвитку за допомогою використання насамперед людського капіталу. Соціальний аудит слід відрізнити від урядового та громадського аудиту. *Урядовий аудит* проводиться повноважними висококваліфікованими спеціалістами, його результати мають директивний характер, проте він спрямований, як правило, на процес і кінцевий результат діяльності й не враховує суспільну думку. *Громадський аудит* проводиться переважно

активістами, інколи із залученням незалежних експертів і фіксує наслідки діяльності структур, які контролюються. Проте такий аудит не користується авторитетом і визнанням урядовців.

Соціальний аудит дозволяє оцінити і продемонструвати внесок організації, підприємства у вирішення соціальних, економічних і екологічних проблем як на регіональному, так і на загальнодержавному рівні. Соціальний аудит дозволяє зрозуміти, якою мірою організація слідує соціальним цілям і цінностям, з якими вона солідаризується, оцінити ступінь досягнення некомерційних цілей організації шляхом систематичного й регулярного моніторингу її діяльності та поглядів представників різних соціальних груп, які мають відношення до її діяльності.

Соціальний аудит дає можливість одержати об'єктивну й досвідну інформацію щодо соціального клімату на підприємствах, організаціях, окремих соціальних спільнотах (сім'я, колектив тощо), дозволяє виявити суттєві та потенційно можливі соціальні ризики, сприяючи тим самим ефективному регулюванню соціальних відносин.

Суб'єктами соціального аудиту можна вважати: міжнародні експертні організації; органи державної влади (міністерства, відомства, служби та ін.); регіональні органи (місцеві органи влади, регіональна інспекція праці, служби зайнятості, соціальні служби та ін.); корпоративні структури (служби управління персоналом, відділи кадрів та ін.); окремі особи, що стали об'єктом професійного або соціального аудиту (абітурієнти, кандидати на посаду, суб'єкти з девіантною поведінкою, особи, які потрапили у складні життєві обставини та ін.).

Процес соціального аудиту передбачає: комплексний аналіз об'єкта; фіксацію його поточного стану (експертизу) або спостереження за змінами (моніторинг); прогнозування потенційних проблем (консалтинг).

Джерелом соціального аудиту може виступати як сам об'єкт – тоді мова йде про внутрішній аудит, так і зовнішнє середовище – тоді це зовнішній аудит.

Залежно від характеру послуги соціальний аудит може бути обов'язковим (відповідно до вимог законодавства) або ініціативним (на замовлення самого суб'єкту аудиту).

Залежно від періодичності розрізняють первинний аудит і періодичний аудит.

Характерними рисами моделей соціального аудиту є наступні:

- спирається на певну правову базу (у багатьох європейських країнах ухвалені закони про соціальну сертифікацію і соціальну звітність організацій);*
- використовується у зв'язку з обстеженням соціального клімату окремого соціального об'єкту та макrorівні;*

- основна мета - з'ясувати у чому полягають загрози напруженості соціальних відносин;

- участь держави в системі соціального аудиту обмежена, в основному, в рамках законотворчості;

- органи місцевої влади виявляють цікавість до соціального аудиту переважно у зв'язку з наслідками діяльності власних структур на соціальні взаємовідносини в соціумі;

- результати соціального аудиту мають подвійне призначення: одна частина інформації призначена для широкого загалу, інша – тільки для основного «власника».

«Соціальне інспектування як складова соціального супроводу клієнта у життєво складних ситуаціях»

При самостійному опануванні лекційного матеріалу доцільно звернути увагу на *наступні аспекти, які рекомендується занотувати до конспекту:*

1) Теоретико-методологічні засади соціального інспектування.

Соціальне інспектування – це складова соціального супроводу, метою якого є контроль соціального педагога чи працівника за реалізацією в сім'ї прав її членів, виявлення випадків їхнього порушення та умов, що цьому приносять. Соціальне інспектування представляє систему заходів, спрямованих на здійснення нагляду, аналізу, експертизи, контролю за здійсненням соціальних програм, проектів, умовами життєдіяльності, моральним, психічним та фізичним станом дітей та молоді, забезпечення захисту їх прав, свобод та законних інтересів.

Основними *об'єктами* соціального інспектування є:

- сім'ї, де дорослі члени сім'ї ведуть аморальний спосіб життя, перебувають на обліку в міліції, наркологічному диспансері, службі у справах неповнолітніх як неблагополучна сім'я;

- сім'ї у яких дитина перебуває на обліку в службі у справах неповнолітніх, наркологічному диспансері, повернена з притулку для неповнолітніх у сім'ю, не відвідує школу, схильна до бродяжництва.

У процесі соціального інспектування реалізуються такі *функції*:

- діагностичну;

- запобіжно-профілактичну;

- інформаційну;

- наглядово-контрольну;

- охоронно-захисну;

- комунікативну.

Державний соціальний інспектор – посадовці управління соціального захисту населення, наділені повноваженнями щодо контролю за правильністю надання державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям, державної допомоги сім'ям з дітьми, щомісячної грошової допомоги малозабезпеченій особі, яка проживає разом з інвалідом I чи II групи внаслідок психічного розладу, субсидії для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг, інших соціальних та компенсаційних виплат, цільовим використанням коштів державного бюджету, спрямованих на цю мету.

Соціальне інспектування забезпечує держава, забезпечує соціальне інспектування, тобто систему заходів, спрямованих на здійснення нагляду, аналізу, експертизи, контролю за здійсненням соціальних програм, проєктів, умовами життєдіяльності, моральним, психічним та фізичним станом дітей та молоді, забезпечення захисту їхніх прав, свобод та законних інтересів.

Соціальне інспектування у сфері соціальної роботи з дітьми та молоддю здійснюється з метою контролю за додержанням вимог законодавства щодо захисту прав і свобод дітей та молоді у сфері соціальної роботи з ними.

Соціальне інспектування здійснюється центрами соціальних служб для молоді спільно з відповідними органами виконавчої влади, яким законодавством надано право здійснювати інспекторський нагляд. Порядок і умови здійснення соціального інспектування визначаються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань молодіжної політики. За результатами соціального інспектування центри соціальних служб для молоді мають право: звертатися до органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, а також підприємств, установ, організацій всіх форм власності; порушувати перед відповідними органами клопотання про застосування передбачених законодавством санкцій до підприємств, установ та організацій усіх форм власності, громадян, накладання дисциплінарних та адміністративних стягнень на посадових осіб у разі порушення ними законодавства стосовно дітей та молоді.

Алгоритм соціального інспектування сім'ями, дітьми та молоддю складається з наступних етапів:

- *підготовчий етап*, що включає: виявлення сімей, дітей та молоді, які перебувають у складних життєвих обставинах, їх облік, здійснення аналізу та оцінки потреб у соціальних послугах, визначення рівня доступності до соціальних послуг;

- *етап реалізації*, що включає: надання соціальних послуг або прийняття рішення щодо здійснення соціального супроводу, укладання договору,

складання індивідуального плану та його реалізація, реалізацію індивідуального плану;

- *заклучний етап*, що включає: перегляд та корегування індивідуального плану, обговорення та аналіз досягнутого результату, підведення підсумку та обговорення рівня задоволеності від отриманих соціальних послуг, постпрограмну підтримку.

Основними *обліковими документами* соціального інспектування є:

- акт соціальних інспектувань;
- журнал обліку групової роботи;
- журнал обліку звернень;
- журнал обліку здійснення соціальних інспектувань;
- журнал обліку справ соціального супроводу;
- журнал вхідної та вихідної документації;
- звіт про роботу;
- картки отримувачів послуг;
- плану роботи;
- справи соціального супроводу.

Соціальне інспектування пропонується сім'ї у випадках, коли:

- складні життєві обставини загрожують здоров'ю та розвитку дітей або створюють перепони для повноцінного розвитку та функціонування сім'ї;
- існує комплекс проблем сім'ї, які вона самотійно не здатна подолати.

В основі соціального інспектування сім'ї передбачається ведення соціального випадку, що складається з наступних процесів:

1. Прийняття рішення про взяття сім'ї або особи під соціальний супровід за результатами аналізу оцінки потреб.
2. Укладання договору.
3. Складання індивідуального плану.
4. Реалізація індивідуального плану.

2) Основні складові соціального інспектування.

Зміст соціального інспектування включає такі етапи:

1. Вивчення життєдіяльності:

- сім'ї, яка опинилася у складних життєвих обставинах (у т.ч. в разі загрози жорстокого поводження або вчинення насильства стосовно дитини чи інших членів сім'ї, наявності наркотичної або алкогольної залежностей батьків або одного з них);
- сімей, члени яких мають інвалідність або ВІЛ-інфекцію;
- жінок, які виявили намір відмовитися від новонародженої дитини, вагітних жінок, які перебувають у складних життєвих обставинах, тощо;

- сім'ї неповнолітнього, який перебуває у місцях позбавлення волі або повернувся з місць відбування покарання; неповнолітнього та молодих осіб, засуджених без позбавлення волі (у т.ч. батьків або одного з них);

- родичів осіб, які перебувають у центрах соціально-психологічної допомоги, соціальних гуртожитках для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, соціальних центрах матері та дитини, центрах соціально-психологічної реабілітації дітей та молоді з функціональними обмеженнями, центрах для ВІЛ-інфікованих дітей та молоді тощо.

2. *Підготовка соціально-психологічної характеристики сім'ї та ознайомлення з умовами її проживання з метою діагностики складних життєвих обставин (у т.ч. збір та аналіз інформації, отриманої від суб'єктів соціальної роботи та соціального оточення сімей та осіб, які опинилися у складних життєвих обставинах).*

3. *Підготовка висновків та рекомендацій (передбачає аналіз причин та факторів, які обумовили виникнення складних життєвих обставин, та їх можливі наслідки) щодо подальшої роботи з сім'єю чи особою у вирішенні складних життєвих обставин з метою сприяння призначенню різних видів соціальної допомоги; вжиття термінових заходів для залучення інших підприємств, установ, організацій, звернення до органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, суду тощо у виявленні порушень прав та свобод дітей та молоді, які потребують негайного реагування; необхідності занесення до загального банку даних сімей, які опинилися у складних життєвих обставинах.*

4. *За результатами соціального інспектування складається акт соціального інспектування за наступною формою:*

МАУП

АКТ
соціального інспектування
"___"_____ 20__ року

Сім'ї/особи _____
Місце проживання _____
Тел. _____

Комісія у складі:

1. _____
(П.І.Б, місце роботи, посада)
2. _____
(П.І.Б, місце роботи, посада)
3. _____
(П.І.Б, місце роботи, посада)

відвідала сім'ю з метою обстеження житлово-побутових умов проживання, морального, психологічного, фізичного стану членів сім'ї, умов виховання дітей, забезпечення захисту їхніх прав, свобод і законних інтересів.

Комісією виявлено, що сім'я _____
складається з _____ осіб, а саме:

Мати _____ вік _____

Батько _____ вік _____

Діти:

_____ рік народження _____ вік: _____ повних років
_____ рік народження _____ вік: _____ повних років
_____ рік народження _____ вік: _____ повних років

Інші особи, які проживають разом (родинні зв'язки):

Баба _____

Дід _____

Інші _____ рік народження _____ вік: _____ повних років

Сім'я/особа проживає у

_____ (власному, найманому будинку, у будинку батьків, родичів, друзів, у гуртожитку, інше, вказати)

Характеристика приміщення _____

Власник житла _____

Зареєстровано _____ осіб, фактично проживає _____ осіб.

Місце реєстрації сім'ї/особи _____

Загальна житлова площа _____ кв.м., кількість кімнат _____

Підсобне господарство _____

Земельна ділянка _____

Види сім'ї:

Повна сім'я (багатодітна сім'я; сім'я усиновлювачів; сім'я опікунів/піклувальників; різновіковий шлюб; неповнолітні батьки; позашлюбна дитина/дитина від іншого шлюбу; жінка, з якою проживає чоловік, не є біологічною матір'ю дитини; повернення дитини/одного з батьків з місць позбавлення волі; інше*) _____

Неповна сім'я (багатодітна сім'я; сім'я усиновлювача; сім'я опікуна/піклувальника; батьки розлучені, але проживають разом; неповнолітні батько/матір; перебування одного з батьків у місцях позбавлення волі; батьки не розлучені, але проживають окремо; місцезнаходження одного з батьків невідоме; інше*) _____

Причини виявлення складних життєвих обставин

Соціально-економічні (у т.ч. матеріально-побутові) (заробітна плата нижча, ніж прожитковий мінімум; несвоєчасна виплата заробітної плати; втрата роботи; безробіття одного/обох батьків; небажання одного/обох батьків працювати; відсутність/втрата документів; відсутність державної соціальної допомоги, на яку сім'я має право (у т.ч. невикористання пільг, на які сім'я має право); борги за комунальні послуги, неповноцінне харчування; низька забезпеченість речами першої необхідності, одягом тощо; відсутність/втрата власного житла; вимушена міграція; проживання в одному помешканні декількох родин; порушення санітарно-гігієнічних норм проживання сім'ї; відсутність відповідних умов для проживання та повноцінного розвитку дитини/дітей; інше*) _____

Соціально-медичні (інвалідність дитини або батьків/одного з них; психічне захворювання дитини або батьків/одного з них (за наявності відповідного медичного висновку); соціально небезпечні хвороби дитини або батьків/одного з них; довготривала хвороба дитини або батьків/одного з них; проблема залежності (алкогольна, токсична, наркотична) дитини або батьків/одного з них; смерть дитини, батьків/одного з них, близької людини; інше*) _____

Соціально-педагогічні (відсутність навичок самообслуговування (у т.ч. ведення господарства, планування сімейного бюджету тощо); відсутність професійної підготовки; недостатня увага до дитини, її розвитку; високий рівень зайнятості батьків/працевлаштування батьків у віддаленій місцевості, відсутність часу для виховання дитини; адаптація дитини в опікунській сім'ї, сім'ї піклувальників; відсутність навичок адаптації членів сім'ї до самостійного життя (особи з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, з числа випускників інтернатних закладів); відсутність навичок адаптації до самостійного життя дітей/осіб з функціональними обмеженнями (у т.ч. членів сім'ї/одного з них); інше*) _____

Соціально-психологічні (конфлікт поколінь; конфлікт дитини/дітей з однолітками, учителями, вихователями тощо; конфлікт прийомної дитини (дитини-вихованця, дитини, над якою оформлено опіку/піклування) з рідними дітьми; схильність дитини або членів сім'ї/одного з них до правопорушень; небажання отримувати допомогу; проблеми залежності (від азартних ігор, релігійної секти, комп'ютера тощо); насилля (психологічне, економічне, фізичне, сексуальне тощо) щодо дитини чи членів сім'ї/одного з них; інше*) _____

Інші причини (небажана вагітність; небажана дитина; позашлюбна дитина; втеча дитини із сім'ї; подружня зрада; міжетнічні конфлікти; міжрелігійні конфлікти; інше (1)) _____

Додаткові факти, установлені на час обстеження _____

Ставлення сім'ї/особи до співпраці з відповідними установами/організаціями щодо подолання складних життєвих обставин _____

Висновки та рекомендації комісії: _____

Підпис одного з членів сім'ї _____

М.П.

Підписи членів комісії: _____

3) Оцінка ефективності діяльності фахівців із соціального інспектування.

Оцінка діяльності фахівців із соціального інспектування складається із показників індикаторів моніторингу діяльності та індикаторів ефективності діяльності. Індикатори моніторингу діяльності та джерела їхнього розрахунку наведені у таблиці.

Показники	Джерело
Кількість громадян, які звернулися за допомогою	Заяви громадян
Кількість здійснених соціальних інспектувань	Акти соціального інспектування
Кількість групових заходів	Картки отримувачів послуг
Кількість сімей, які знаходяться під соціальним супроводом	Справи соціального супроводу
Кількість сімей, які закінчили соціальний	Справи соціального супроводу

супровід з негативним результатом	
Кількість громадян похилого віку, інвалідів, яким надано соціальні послуги з інформування, консультування, представництва в органах, організаціях, установах та закладах системи соціального захисту; - кількість осіб, яким надано допомогу в оформленні документів для призначення соціальних виплат; - кількість осіб, яким надано сприяння в оздоровленні; - кількість осіб, яким надано допомогу у відновленні документів, реєстрації за місцем проживання	Картки отримувачів послуг
Кількість осіб, направлених до закладів охорони здоров'я, закладів системи соціального захисту або мережі сервісів недержавного сектора тощо	Листи-направлення
Кількість направлених клопотань до: - центрів зайнятості щодо сприяння у працевлаштуванні, професійній підготовці та перепідготовці; - органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо покращення житлово-побутових, санітарно-гігієнічних умов тощо; - інші перенаправлення	Листи-клопотання

Індикаторами ефективності діяльності є статистичні показники, розраховані на відповідну територію:

1. Чисельність дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.
2. Чисельність дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, що знаходяться в сімейних формах влаштування (опіка\піклування, прийомні сім'ї, дитячі будинки сімейного типу).
3. Чисельність дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, що знаходяться в інтернатних закладах різних типів.
4. Чисельність дітей, повернутих у сім'ю з інтернатних закладів.

**Види самостійної роботи студентів та форми її контролю
з дисципліни «Соціальний аудит і інспектування»**

№ з/п	Найменування змістового модуля та теми	Види самостійної роботи	Форми контролю
Змістовий модуль 1. Теорія і практика соціального аудиту			
1	Методологічні аспекти оціночних досліджень соціальних проектів та програм	Вивчення літератури, підготовка рефератів, конспектування «енциклопедичної статті»	Перевірка конспектів
2	Історія і теорія соціального аудиту	Здійснити порівняльний аналіз генезису теорії соціального аудиту залежно від стадіальної позиції соціуму	Підготовка доповідей
3	Міжнародні стандарти та методики соціального аудиту	Контент-аналіз «Стандарти соціального аудиту»	Виконання індивідуального завдання
4	Технологія соціального аудиту	Практична робота проектування соціального аудиту	Складання програму реалізації соціального аудиту за обраною технологією
5	Аудит в соціальній сфері	Вивчення літератури, підготовка доповідей	Опитування
6	Аудит в системі державного управління	Вивчення літератури, підготовка моделі соціального аудиту в системі державного управління системою соціального захисту та забезпечення	Презентація результатів
Змістовий модуль 2. Соціальне інспектування як складова соціального супроводу в системі соціального забезпечення та захисту			
7	Соціальне інспектування в Україні: основні поняття і загальна характеристика	Робота з інтернет-джерелами	Порівняльна таблиця «Європейські та українські стандарти у сфері соціального інспектування»
8	Законодавче регулювання соціального інспектування	Робота з нормативно-правовою базою, яка регламентує соціальне інспектування	Опитування
9	Насильство як предмет соціального інспектування	Складання кейсів	Перевірка кейсів, обговорення
10	Сім'я як об'єкт	Складання кейсів	Перевірка кейсів,

	соціального інспектування		обговорення
11	Індикатори скоєння насильства у сім'ї та шляхи їх виявлення під час соціального інспектування	Складання кейсів	Перевірка кейсів, обговорення
12	Механізми реалізації соціального партнерства з різними суб'єктами системи соціального захисту у соціальному інспектуванні	Вивчення літератури, підготовка доповідей	Опитування

**Теми доповідей та рефератів
з дисципліни «Соціальний аудит і інспектування»**

Тема 1.

**Методологічні аспекти оціночних досліджень
соціальних проектів та програм**

Теми доповідей:

1. Методологічні проблеми оцінки соціальних інновацій в українському суспільстві.
2. Аналіз соціальної політики та оцінка програм.
3. Поняття «соціальні програми».

Теми рефератів:

1. Соціальна держава і громадянське суспільство: вітчизняні та зарубіжні реалії та досвід.
2. Соціальна експертиза як компонент державної соціальної політики.

Література: [3,10,12,38,41,49,51-53,59,60,65,66]

Тема 2.

Історія і теорія соціального аудиту

Теми доповідей:

1. Історія виникнення соціального аудиту.
2. Соціальний аудит як суспільна практика.
3. Види та функції соціального аудиту.
4. Соціальний аудит у концепції соціальної відповідальності.

Теми рефератів:

1. Соціальна відповідальність як механізм впровадження соціального аудиту.
2. Перспективи впровадження технологій соціального аудиту в Україні.
3. Соціальний аудит як механізм оптимізації управління розвитком соціальної сфери.
4. Оцінювання державної соціальної політики.

Література: [2,15,33,37,42,45,53,62]

Тема 3.

Міжнародні стандарти та методики соціального аудиту

Теми доповідей:

1. Характеристика основних і найбільш поширених міжнародних стандартів та індексів: AA 1000, SA 8000 (ISO 26000), ISO 9000, ISO 14001, OHSAS 18001, GRI, Global Compact.
2. Зарубіжні моделі та досвід соціального аудиту.
3. Передумови та джерела соціального аудиту на пострадянському просторі.
4. Перспективи впровадження технологій соціального аудиту в Україні.

Література: [1,5,8,9,23,28-31,47]

Тема 4.

Технологія соціального аудиту

Теми доповідей:

1. Соціальний аудит як оціночне дослідження.
2. Процедура проведення соціального аудиту.
3. Методи соціального аудиту.
4. Підсумкові документи за результатами соціального аудиту.

Література: [13,19,24,27,30,32,43,46,53,59,62]

Тема 5.

Аудит в соціальній сфері

Теми доповідей:

1. Соціальний аудит як механізм оптимізації управління розвитком соціальної сфери.
2. Моніторинг і оцінка соціальних проектів і програм. Моніторинг і оцінка діяльності соціально орієнтованих НДО.

3. Освітній аудит: теорія та практика застосування.
4. Гендерний аудит.
5. Соціально-медичний аудит.
6. Соціально-екологічний аудит.

Література: [2,4,6-7,14,16-18,44,63-64]

Тема 6.

Аудит в системі державного управління

Теми доповідей:

1. Громадський контроль органів влади.
2. Аудит органів місцевої влади.
3. Громадська експертиза діяльності органів виконавчої влади.
4. Оцінювання державної політики.
5. Аудит в системі соціального управління муніципальними утвореннями.

Література: [11,20-22,26,35-36,64-66]

Тема 7.

Законодавче регулювання соціального інспектування

Теми доповідей:

1. Соціальне інспектування в Україні: основні поняття і загальна характеристика.
2. Соціальне інспектування: характеристика поняття, категорії клієнтів.
3. Зміст соціального інспектування.
4. Види та методи соціального інспектування. Умови здійснення соціального інспектування.

Теми рефератів:

1. Сутність чинника «соціальна ситуація» у роботі із сім'ями або особами, які підлягають соціальному інспектуванню.
2. Соціальна експертиза як компонент державної соціальної політики.
3. Соціальне інспектування: зарубіжний та вітчизняний досвід впровадження у систему соціального захисту та забезпечення.

Література: [50,54-55,61]

Тема 8.

Законодавче регулювання соціального інспектування

Теми доповідей:

1. Нормативно-правова база соціального інспектування.
2. Конвенція ООН про права людини. Конвенція ООН про права дитини.
3. Закон України «Про охорону дитинства» як стратегічний документ, що встановлює основні засади державної політики у цій сфері.
4. Закон України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми». Закон України «Про попередження насильства в сім'ї».

Література: [25,50,55-58]

Тема 9.

Насильство як предмет соціального інспектування

Теми доповідей:

1. Сутність та особливості феномену насильства.
2. Феномен насильства та жорсткого поводження з дітьми та людьми похилого віку.
3. Насильство щодо дітей в сім'ї та його особливості.
4. Насильство щодо дітей поза сім'єю.

Теми рефератів:

1. Насильство як соціальне явище: міжнародний та вітчизняний досвід.
2. Загальні наслідки насильства для відчуття соціальної безпеки.
3. Методи діагностування насильства над особистістю.

Література: [50,54]

Тема 10.

Сім'я як об'єкт соціального інспектування

Теми доповідей:

1. Соціально-психологічна характеристика сім'ї.
2. Вивчення чинників, що негативно впливають на забезпечення життєдіяльності членів сім'ї: соціально-економічні, соціально-медичні, соціально-педагогічні, соціально-психологічні.
3. Особливості соціального інспектування сім'ї. Розвиток нових підходів в Україні до практики соціальної роботи з сім'єю.

Література: [55-58]

Тема 11.

Індикатори скоєння насильства у сім'ї та шляхи їх виявлення під час соціального інспектування

Теми доповідей:

1. Індикатори фізичного, психологічного та економічного насильства у сім'ї.
2. Методи діагностики насильства над дитиною: візуальні, психологічні, медичні, соціологічні, педагогічні.

Теми рефератів:

1. Нормативно-правова база України щодо попередження насильства у сім'ї та жорстокого поводження з дітьми.
2. Міжвідомчий підхід до попередження насильства та його нормативно-правове підґрунтя у роботі соціального інспектора.

Література: [25,50,54-55,61]

Тема 12.

Механізми реалізації соціального партнерства з різними суб'єктами системи соціального захисту у соціальному інспектуванні

Теми доповідей:

1. Основні суб'єкти системи соціального захисту: соціальні центри, центри соціально-психологічної реабілітації, приймальники-розподільники, заклади соціальної реабілітації тощо.
2. Спеціальні заклади для дітей відповідно до Закону України «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей».
3. Основні принципи діяльності органів і служб у справах дітей.

Література: [25,56-58,61]

Методичні вказівки до написання рефератів з дисципліни «Соціальний аудит і інспектування»

Обираючи тему реферату, студент на власний розсуд опрацьовує *одну* або *три* із запропонованих у переліку тем (з різних навчальних модулів). Варто обирати так, щоб вона викликала інтерес або була пов'язана з практичною діяльністю студента, а також сприяла максимальному застосуванню знань та набуттю практичного досвіду. Одна тема обирається в разі великого обсягу знайденого матеріалу, три теми – в разі невеликих обсягів матеріалів на кожному окрему тему.

При підготовці реферату студент повинен ознайомитись з навчальними посібниками, переліченими в списку літератури, а також самостійно зайнятися пошуком літератури з відповідного питання. Необхідно знайти глави чи розділи, які містять матеріал щодо конкретного питання та ретельно вивчити (прочитати, зрозуміти, законспектувати) його.

У рефераті потрібно концентровано викласти основний зміст відповідей на поставлені питання. По кожному питанню необхідно зробити стислий висновок. Відповіді на питання повинні бути досить повними, самостійними, відображати рівень загальної культури та спеціальних знань студентів.

Обсяг реферату - 15-20 сторінок друкованого тексту. На початку роботи потрібно вказати тему реферату, викласти зміст реферату, який відбиватиме структуру роботи (чіткий порядок побудови тексту, зв'язок між окремими частинами). *Структура реферату* має бути такою: титульний лист (назва навчального закладу, інститут; кафедра, дисципліна, з якої виконується реферат; тема; прізвище, ім'я та по-батькові студента, який виконав реферат; прізвище, ім'я та по-батькові викладача, який має перевірити реферат; місто та рік виконання роботи); план роботи; вступ (де викладена актуальність та основні положення обраної теми, об'єкт та предмет аналізу); основна частина (основний зміст розглянутих питань); висновки; список використаної літератури (потрібно вказати навчальні посібники та додаткову літературу, що використані при написанні).

Особливу увагу слід приділити *оформленню* реферату. Він повинен бути виконаний охайно, ретельно. Кожне питання, має підпитання, закінчується коротеньким висновком. Кожен розділ роботи починається з нової сторінки. Всі сторінки мають бути пронумеровані (крім першої - титульної) у відповідності до плану роботи.

Методичні вказівки до виконання індивідуальних завдань

Для активізації самостійної роботи студентів та здійснення поточного контролю знань пропонується виконання індивідуальних та творчих завдань. Теми індивідуальних та творчих завдань дозволяють активізувати комунікативні аспекти навчального процесу, надають студенту можливість розкрити свій творчий потенціал.

Індивідуальні та творчі завдання можуть носити як теоретичний, так і практичний характер. Ці форми самостійної роботи студентів розглядаються, по-перше, як метод популяризації соціального знання, по-друге, як можливість побачити позицію студента та спосіб її реалізації, по-третє, як метод активізації

навчальної свідомості, подолання стереотипів та пошук нових форм вивчення соціальної дійсності. Підґрунтям для цього виступає сама форма завдання, яка поєднує індивідуальну позицію автора з необхідністю наукового її обґрунтування. Крім інтелектуального напруження, яке сприяє активізації мислення студента, творче завдання дозволяє найбільш повно розкритися студенту, тому що він бачить необхідність свого втручання в проблему, що досліджується.

Виконання індивідуальних та творчих завдань передбачає: вибір однієї теми із переліку тем, запропонованих викладачем; відповідність викладеного матеріалу назві завдання; певний ступінь самостійності та творчості студента в осмисленості і викладенні теми завдання; логічність викладеного матеріалу.

Виконання індивідуальних та творчих завдань формує у студента:

- навички формулювання і аргументування власної точки зору;
- вміння аналізувати складні суспільні проблеми;
- вміння самостійно здобувати необхідну інформацію;
- навички критичного аналізу соціальної реальності та застосування

набутих теоретичних знань для їх практичного вирішення.

Сутність індивідуальних завдань з дисципліни «Ведення професійних документів» полягає в організації активного пошуку адекватних прийомів розв'язання проблемних соціальних ситуацій (ситуаційних завдань), запропонованих викладачем або самостійно сформульованих студентом. Алгоритм організації виконання індивідуальних завдань включає поетапне спрямування аналітичної діяльності студента на аналіз представленого матеріалу, постановку проблеми і завдань з підвищення якості емпіричних досліджень та контролю викладача за дослідницьким процесом, внаслідок чого визначається динаміка переростання у студентів навичок навчальної роботи у вміння наукового пізнання. З дисципліни передбачені наступні форми індивідуальних завдань:

- розв'язання ситуаційних завдань;
- виконання творчих завдань;
- індивідуальне науково-дослідне завдання.

Залежно від індивідуальних пізнавальних можливостей студентів викладач, по-перше, диференціює рівень складності індивідуальних завдань (чи буде матеріал вивчатися студентом самостійно або під керівництвом викладача, а саме якщо студент спроможний без зайвих зусиль та затрат часу глибоко дослідити проблему самостійно, викладач може виконувати лише консультативну або контролюючу функцію, у протилежному випадку – викладач здійснює систематичне «супроводження» виконання індивідуального завдання); по-друге, визначити рівень співвідношення прояву студентами

репродуктивних та продуктивних навичок та вмінь під час виконання індивідуального завдання; по-третє, використовувати, у разі необхідності, засоби стимулювання дослідницької активності студентів (результати роботи можуть бути використані для наукової публікації, виступу на конференції, практично реалізовані під час виробничої або дипломної практик тощо); по-четверте, використовуючи диференційний підхід визначити «контрольні точки», методи контролю та самоконтролю виконання студентами індивідуального завдання; по-п'яте, продумати альтернативні варіанти виконання студентом індивідуального завдання на випадок відхилення реального навчального процесу від запланованого.

В межах визначеної тематики студент обирає один варіант. У *вступі* до роботи викладається обґрунтування обрання саме цих тем варіанту. Кожну тему опрацьовує і викладає в обсязі 10-12 сторінок електронного/друкованого тексту. У *висновках* викладаються підсумкові міркування з опрацьованого матеріалу.

Використовуючи програмне забезпечення MS PowerPoint, студент у довільній формі презентації викладає основні положення обраних тем.

Теми індивідуальних завдань

1. Проаналізуйте визначення поняття «оцінювання» та п'ять ключових елементів цього визначення. Поміркуйте, який з цих п'яти елементів найбільше впливає на ефективність виконання соціальних програм в системі соціального забезпечення та захисту. Відповідь проілюструйте прикладами з реалії вітчизняного соціального життя.
2. Поміркуйте, у чому, на Ваш погляд, полягає сучасний підхід до соціального інспектування. Запропонуйте власний проект програми соціального інспектування для певної категорії споживачів соціальних послуг.
3. Поміркуйте, у чому полягає специфічність соціального аудиту як технології соціальної оцінки?
4. Обґрунтуйте, у чому, на Ваш погляд, полягає відповідальність соціального аудиту від соціального інспектування?
5. Поміркуйте, які соціальні проблеми сучасного українського соціуму варто оцінювати за допомогою соціального аудиту, а які – соціального інспектування? Відповідь обґрунтуйте.

6. Проаналізуйте, які моделі соціального аудиту, на Ваш погляд, будуть найбільш ефективні у вітчизняній системі соціального забезпечення та захисту?
7. Поміркуйте, у чому полягають особливості соціального інспектування сім'ї. Відповідь проілюструйте реальними прикладами.
8. Проаналізуйте нормативно-правову базу України щодо попередження насильства у сім'ї та жорстокого поводження з дітьми та надайте експертну оцінку її ефективності в системі соціального інспектування.
9. Запропонуйте власний проект реалізації соціального партнерства різних суб'єктів системи соціального захисту у соціальному інспектуванні.
10. Проаналізуйте сучасний практичний досвід застосування та проведення соціального інспектування (на прикладі конкретного закладу системи соціального захисту та забезпечення).

ЗАСОБИ КОНТРОЛЮ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Контроль успішності студента включає наступні види: поточний, модульний за окремий змістовий модуль, підсумковий модульний за всю навчальну дисципліну, семестровий (академічний):

- **поточний контроль** проводиться з метою перевірки засвоєння студентами основних положень лекційного матеріалу і матеріалу, опрацьованого ними під час самостійної роботи; передбачає оцінювання успішності студентів під час аудиторних (семінарських, індивідуальних) занять та виконання ними окремих індивідуальних, контрольних завдань (написання рефератів, тематичних або інформаційно-наукових повідомлень тощо). При поточному контролі оцінюється: рівень оволодіння навчальним матеріалом, набутих знань, навичок і вмінь, активність і сумлінність роботи студентів на семінарських заняттях, результати виконання ними індивідуальних завдань, якість і повнота підготовлених студентами рефератів або тематичних повідомлень.

Основними видами (засобами) поточного контролю є:

- ✓ експрес-опитування (або «фронтальне» опитування), яке здійснюється на початку кожного семінарського заняття протягом 5 – 7 хвилин. Студенти письмово відповідають на поставлене викладачем запитання, яке формулюється у вигляді суттєвої проблеми конкретного змістового модуля. Оцінка за експрес-опитування враховується при виставленні загальної оцінки роботи студента на семінарському занятті;

- ✓ опитування студентів з основних питань семінарського заняття;
- ✓ оцінювання підготовлених студентами на семінарське заняття рефератів, тематичних повідомлень тощо;
- ✓ перевірка у позанавчальний час або під час спланованих індивідуальних занять відпрацьованих студентом матеріалів за пропущені ним аудиторні заняття (лекцію чи семінарське заняття);
- ✓ перевірка відпрацьованих навчальних матеріалів студентами, які займаються за індивідуальним планом навчання;

- **модульний контроль за окремим змістовим модулем** - оцінювання в балах рівня опрацювання студентом теоретичного і практичного матеріалу в межах окремого змістового модуля навчальної дисципліни, успішності виконання ним фонду тестових завдань.

При модульному контролі оцінюється в балах рівень теоретичної (знань) та практичної (навичок і вмінь) підготовки студента за всі змістові модулі, що складають окремий заліковий модуль.

Форма проведення модульного контролю – письмова (під час останнього семінарського заняття в межах конкретного залікового модуля).

- **підсумковий модульний контроль** - це накопичена студентом за всі залікові модулі та науково-дослідницьку роботу сума балів за бально-рейтинговою шкалою, яка на підставі представленої вище таблиці «Розподіл балів за рейтинговою системою оцінювання» переводиться в оцінку за національною шкалою.

Отримана студентом оцінка за національною шкалою може перескладатися з метою її підвищення за бажанням самого студента в період проведення тижня семестрового (академічного) контролю.

семестровий (академічний) контроль передбачає проведення екзамену за дисципліну, під час якого студенту виставляється остаточна оцінка за навчальну дисципліну, яка визначається як середньозважена за результатами підсумкового модульного контролю та результату перескладання оцінки за навчальну дисципліну. Екзамен проводиться за класичною формою - усно, за переліком питань до підсумкового контролю.

З дисципліни передбачені такі критерії оцінки самостійної роботи студента:

- самостійне вивчення й поглиблене опрацювання певних змістових модулів дисципліни та окремих питань – до 5 балів;
- вивчення матеріалу лекцій за конспектами, підручниками і спеціальною літературою – до 3 балів;
- підготовка реферату – до 10 балів;
- виконання індивідуальних, творчих завдань – до 10 балів;

- розв'язання ситуаційних завдань – до 5 балів;
- підготовка доповідей на студентських наукових конференціях – до 20 балів.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

1. Методологічні проблеми оцінки соціальних інновацій в українському суспільстві.
2. Аналіз соціальної політики та оцінка програм.
3. Поняття «соціальні програми».
4. Соціальна експертиза як компонент державної соціальної політики.
5. Історія виникнення соціального аудиту.
6. Соціальний аудит як суспільна практика.
7. Види та функції соціального аудиту.
8. Теоретичні засади дослідження соціального аудиту.
9. Соціальний аудит у теоретичному полі соціального контролю. Відповідальність як принцип соціального аудиту.
10. Соціальний аудит у концепції соціальної відповідальності.
11. Характеристика основних і найбільш поширених міжнародних стандартів та індексів: AA 1000, SA 8000 (ISO 26000), ISO 9000, ISO 14001, OHSAS 18001, GRI, Global Compact.
12. Зарубіжні моделі та досвід соціального аудиту.
13. Передумови та джерела соціального аудиту на пострадянському просторі.
14. Соціальний аудит як оціночне дослідження.
15. Організаційні і нормативні можливості соціального аудиту в рамках соціального регулювання.
16. Ризики в соціальному аудиті.
17. Процедура проведення соціального аудиту.
18. Методи соціального аудиту.
19. Підсумкові документи за результатами соціального аудиту.
20. Соціальний аудит як механізм оптимізації управління розвитком соціальної сфери.
21. Моніторинг і оцінка соціальних проектів і програм.
22. Моніторинг і оцінка діяльності соціально орієнтованих НДО.
23. Освітній аудит: теорія та практика застосування.
24. Гендерний аудит.

25. Соціально-медичний аудит.
26. Соціально-екологічний аудит.
27. Громадський контроль органів влади.
28. Аудит органів місцевої влади.
29. Громадська експертиза діяльності органів виконавчої влади.
30. Оцінювання державної політики.
31. Аудит правоохоронних органів.
32. Аудит в системі соціального управління муніципальними утвореннями.
33. Поняття «соціальний супровід» в системі соціального захисту.
34. Соціальний випадок як підґрунтя соціального супроводу сім'ї або особи.
35. Пакет документів для організації соціального супроводу сім'ї або особи.
36. Соціальне інспектування: характеристика поняття, категорії клієнтів.
37. Зміст соціального інспектування.
38. Функції соціального інспектування.
39. Види та методи соціального інспектування.
40. Умови здійснення соціального інспектування.
41. Нормативно-правова база соціального інспектування.
42. Конвенція ООН про права дитини – головний нормативно-правовий акт, що визначає головні права і свободи дитини.
43. Закон України «Про охорону дитинства» як стратегічний документ, що визначає пріоритети у реалізації прав дитини.
44. Основні положення методичних рекомендацій для фахівців із соціальної роботи щодо здійснення соціальної роботи (надання соціальних послуг, соціальний супровід) з сім'ями, дітьми та молоддю.
45. Основні положення Наказу Державної соціальної служби “Проект стандарту соціальних послуг кризового втручання для сімей з дітьми, які перебувають у складних життєвих обставинах” від 27.08.2007, № 45.
46. Основні положення Наказу Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту “Про затвердження Порядку здійснення соціального інспектування центрами соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, сімей та осіб, які опинилися у складних життєвих обставинах” від 31.03.2008, № 1278.
47. Основні положення “Порядку здійснення соціального інспектування центрами соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді сімей та осіб, які опинилися у складних життєвих обставинах”
48. Основні професійні компетенції соціального інспектора.
49. Акт соціального інспектування сім'ї,
50. Сутність та особливості феномену насильства.
51. Феномен насильства та жорсткого поводження з дітьми та людьми похилого віку.

52. Насильство щодо дітей в сім'ї та його особливості.
53. Насильство щодо дітей поза сім'єю.
54. Загальні наслідки насильства для відчуття соціальної безпеки.
55. Складні життєві обставини сім'ї.
56. Соціально-психологічна характеристика сім'ї.
57. Вивчення чинників, що негативно впливають на забезпечення життєдіяльності членів сім'ї: соціально-економічні, соціально-медичні, соціально-педагогічні, соціально-психологічні.
58. Особливості соціального інспектування сім'ї.
59. Розвиток нових підходів в Україні до практики соціальної роботи з сім'єю.
60. Індикатори фізичного, психологічного та економічного насильства у сім'ї. Групи індикаторів насильства щодо дітей.
61. Шляхи виявлення індикаторів насильства.
62. Методи діагностики насильства над дитиною: візуальні, психологічні, медичні, соціологічні, педагогічні.
63. Нормативно-правова база України щодо попередження насильства у сім'ї та жорстокого поводження з дітьми.
64. Міжвідомчий підхід до попередження насильства та його нормативно-правове підґрунтя у роботі соціального інспектора.
65. Основні суб'єкти системи соціального захисту: соціальні центри, центри соціально-психологічної реабілітації, приймальники-розподільники, заклади соціальної реабілітації тощо.
66. Спеціальні заклади для дітей відповідно до Закону України «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей».
67. Основні принципи діяльності органів і служб у справах дітей.
68. Суть, об'єкти, етапи соціального інспектування.
69. Умови здійснення соціального інспектування.
70. Результати здійснення соціального інспектування.
71. Суть, види та форми кризового втручання
72. Порядок здійснення кризового втручання.
73. Методи оцінки кризової ситуації
74. Принципи здійснення кризового втручання.
75. Нормативи діяльності працівника, який здійснює кризове втручання.
76. Умови/порядок припинення кризового втручання.
77. Особливості збирання та зберігання інформації про сім'ї та осіб, які підлягають соціальному інспектуванню.
78. Виявлення складних життєвих обставин під час соціального інспектування.

79. Виявлення сімей, дітей та молоді, які перебувають у складних життєвих обставинах, їх облік, здійснення аналізу та оцінки потреб у соціальних послугах, визначення рівня доступності до соціальних послуг;
80. Організація отримання інформації щодо осіб які підлягають соціальному інспектуванню від структурних підрозділів місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій усіх форм власності;
81. Організація взаємодії з місцевою громадою щодо осіб, які підлягають соціальному інспектуванню.
82. Облікові документи соціального інспектування.
83. Оцінка потреб кожної із виявлених сімей, які підлягають соціальному інспектуванню.
84. Причини виникнення складних життєвих обставин у сім'ях
85. Соціально-економічні причини складних життєвих обставин сімей та осіб, які підлягають соціальному інспектуванню.
86. Соціально-педагогічні причини складних життєвих обставин сімей та осіб, які підлягають соціальному інспектуванню.
87. Соціально-медичні причини складних життєвих обставин сімей та осіб, які підлягають соціальному інспектуванню.
88. Соціально-психологічні причини життєвих обставин сімей та осіб, які підлягають соціальному інспектуванню.
89. Створення умов для самостійного подолання за допомогою власних засобів та можливостей, складних життєвих обставин сім'ї або особи, повернення їх до повноцінної життєдіяльності, збереження та підвищення соціального статусу та потенціалу;
90. Особливості ставлення сім'ї або особи до співпраці з відповідними установами (організаціями) щодо подолання складних життєвих обставин.

МАУП

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Андрущенко А.І. Соціальний аудит як механізм оптимізації управління розвитком соціальної сфери // Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна «Соціологічне дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи». – 2008. – № 800. – С. 86-88.
2. Аудит эффективности проектов, программ, изобретений и открытий. Новометрия, квалиметрия и сертификация продукции и производств / Б.А. Минин, В.Б. Радин, В.В. Серебрянников [и др.]; отв. ред. Б.А. Минин. – М.: ЗАО «Издательство «Экономика», 2008. – 366 с.
3. Аудит якості підготовки фахівців на випускаючій кафедрі ВНЗ: Методика проведення внутрішнього освітнього аудиту. / О.В. Мазурик, В.В. Горбов. – Донецьк: ЦСА, 2012. – 24 с. – (Бібліотека соціального аудитора).
4. Балакірева О.М., Галустян Ю.М. Соціально відповідальний бізнес в Україні: поняття та основні чинники // Український соціум. – 2007. – № 5-6 (22-23). – С. 14-27.
5. Барабанов Артем. Социальная напряженность требует социального аудита // <http://kazan.bezformata.ru/listnews/napryazhennost-trebuetsotcialnogo/7202076/>
6. Белокопытов А. В. Предпосылки становления системы образовательного аудита в России / А. В. Белокопытов, В. А. Самойлов, Э. Ю. Соболева [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://elib.altstu.ru/elib/disser/conferenc/2010/01/index.htm>. – Название с экрана.
7. Білоног Ю. Соціальний звіт як складова корпоративної соціальної відповідальності бізнесу (на прикладі вітчизняних компаній) / Ю.С. Білоног // Сучасні суспільні проблеми у вимірі соціології управління: Збірник наукових праць ДонДУУ. Т. XIII. Вип. 217. Серія «Соціологія». – Донецьк: ДонДУУ, 2012. – С. 367-375.
8. Буковинська М.П. Соціальна звітність і соціальний аудит: інструменти управління корпораціями. [Електронний ресурс]. – Вісник Хмельницького національного університету 2010, № 4, Т. 1. – С. 110-114. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vchnu_ekon/2010_4_1/110-114.pdf – Назва з екрану.
9. Вайс К.Г. Оцінювання: Методи дослідження програм та політики / Пер. з англ. Р. Ткачука та М. Корчинської; Наук. ред. пер. О. Кілієвич. – К.: Основи, 2000. – 671 с.
10. Васильева Е.И., Зерчанинова Социальный аудит профессиональной компетентности государственных служащих // Вопросы управления. – 2012. – №4. – С.1-19. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://vestnik.uapa.ru/en/issue/2012/04/06/>

11. Ведунг Е. Оцінювання державної політики і програм : навч. посіб. / Е. Ведунг; Пер. з англ. В.В. Шульга. - К. : Всеувиито, 2003. - 350 с.
12. Визгалов Д.В. Методы оценки муниципальных программ. — М.: Фонд "Институт экономики города", 2004. — 108 с.
13. Волков С. Соціальний аудит як механізм оптимізації управління розвитком соціальної сфери / С. Волков, А. Андрющенко // Профспілки України. — 2008. — № 4. — С. 10-13.
14. Воловик О. А. Виды и функции социального аудита // Вестник Поморского университета. Серия «Гуманитарные и социальные науки». - 2010. - № 5. — С. 39-42. - Библиогр. в примеч. - (Философия. Социология. Политология). [Электронный ресурс]. — Режим доступа : <http://elibrary.ru/item.asp?id=15522934>.
15. Гапоненкова Т.В. Экологический аудит: Дис. ... канд. экон. наук: 08.00.12. — М., 2003. — 203 с.
16. Гончаров А. А. Гражданский контроль над органами власти / А. А. Гончаров. — М.: Издательство «Весь мир», 2010. — 224 с.
17. Горбов В. В. Освітній аудит як дієва складова управління та соціального контролю якості вищої освіти // Міжнародний науковий форум: соціологія, психологія, педагогіка, менеджмент : збірник наукових праць / Ред. кол. : Євтух В. Б. (гол. ред.). — Київ : ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2015. — Вип. 18. — С. 13-20.
18. Гришина Т. В. Технология проведения социального аудита / Т. В. Гришина // Социальный аудит: проблемы развития. Материалы межвузовского теоретико-методологического семинара представителей научно-педагогической общественности г. Москвы и общероссийских профсоюзов 5 марта 2008 г. — М.: АТИСО, 2008. — 71 с. — с. 24-32.
19. Громадська експертиза діяльності органів виконавчої влади в Україні: організація та проведення: практ. посіб. / О.В.Літвінов, О.В.Тинкован, Н.М.Літвінова (та ін.); за заг. ред. О.В.Літвінова. — Д.: МОНОЛІТ, 2010. — 180 с. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://ngoexpert.in.ua/documents/141_DCECRP_POSIB.pdf.
20. Громадська експертиза та громадський моніторинг діяльності органів влади : навч. посіб. / Купрій В., Паливода Л. — К. : Макрос, 2011. — 200 с.
21. Громадський моніторинг Державної програми з утвердження гендерної рівності в українському суспільстві (до 2010 р.) / Жіночий консорціум України. — К., 2011. — 68 с.
22. Груздева Н.Р. Социальный отчет как один из основных этапов социального аудита организации // Интернет-журнал «НАУКОВЕДЕНИЕ» №3 2013 Режим доступа к журн.: naukovedenie.ru/PDF/27evn313.pdf
23. Делез Ж. Общество контроля [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://www.irms.ru/delez.html>
24. Діяльність центрів соціальних служб для молоді України: сучасний стан і перспективи розвитку. — К.: Академпрес, 1999. — С. 44—47, 59—61.
25. Дубинин И.А. Муниципальный общественный аудит и его индикаторы // <http://www.globecsi.ru/Articles/2011/Dubinin.pdf>

26. Дятченко Л.Я. Социальные технологии в управлении общественными процессами. - Москва-Белгород: ЦСТ, 1993.
27. Енчева З. В. Европейские критерии социального аудита в Болгарии : прогнозы и тенденции [Электронный ресурс]. // Вестник ВЭГУ. № 3 (35). – С. 100-102– Режим доступа : <http://www.work.vegu.ru/vegu/vestnik/DocLib/Енчева.pdf>
28. Жарылгасова Б.Т. Международные стандарты аудита: [учеб. пособие] / Б.Т. Жарылгасова, А. Е. Суглобов. – [3-е изд.]. – М.: КНОРУС, 2007. – 400 с.
29. Закон України «Про аудиторську діяльність» від 22 квітня 1993 року № 3125-ХІІ. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
30. Зарубежные модели и опыт социального аудита: Сб. стат. / сост. О.В. Мазурик, Ю.С. Билоног. – Донецк: ЦСА, 2010. – 112 с. – (Библиотека социального аудитора).
31. Збышко Б.Г. Нормативно-правовое обеспечение социального аудита [Электронный ресурс] // Глобэкси. – 2007. Режим доступа: // <http://www.globecsi.ru/Articles/2007/Zbyshko.pdf>
32. Збышко Б.Г. О системе объектов социального аудита // [Электронный ресурс] // Глобэкси. – 2007. Режим доступа: // <http://www.globecsi.ru/Articles/2007/Zbyshko.pdf>
33. Зверева ІД., Козубовська І.В., Керцмвн В.Ю., Пічкарь ОЛ. Соціальна робота з дітьми і молоддю (теоретико-мето до логічні аспекти). — Ч. I — Ужгород: УжНУ, 2000. — 192 с.
34. Зерчанинова Т. Е. Социальный аудит государственной региональной молодежной политики. Монография. / Т. Е. Зерчанинова, Е. В. Позднякова. - Екатеринбург : УрИ РАНХИГС, 2012. - 175 с.
35. Зерчанинова Т.Е. Процедура социального аудита деятельности органов местного самоуправления // Социум и власть. – №4. – С.21-25.
36. Йонас Г. Принцип відповідальності. У пошуках етики для технологічної цивілізації : пер. з нім. / Ганс Йонас. – К. : Лібра, 2001. – 400 с.
37. Каптерев А.И. Социальный аудит: бизнес лицом к человеку. – М.: «Литера», 2010. – 284 с.
38. Катихін Є.О. Соціальний аудит в Україні: історичні тенденції, сучасний стан, виклики та необхідність розвитку // Статистика України 2011, № 1. – С. 77-81.
39. Кравчук І.В. Оцінювання державної політики в Україні / І.В. Кравчук. – К.: К.І.С., 2013, – 272 с.

Додаткова

40. Social Audit : A Toolkit A Guide for Performance Improvement and Outcome Measurement. Centre for Good Governance, Hyderabad, 2005. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://siteresources.worldbank.org/EXTSOCIALDEVELOPMENT/Resources/244362-1193949504055/4348035-1298566783395/7755386-1301516441190/Social-Audit-Toolkit.pdf>
41. Крапива И.В. Оценочные исследования: сложности внедрения и проблемы применения в социологии // Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна 2010, № 889 с. 65-68.
42. Ландье У. Отец социального аудита (к 150-летию рождения А.П. Чехова) / У. Ландье // Профсоюзы и экономика. – 2009. – №8.
43. Мазурик О. В. Соціальний аудит: теоретичні засади та технологія застосування в Україні : [монографія] / О. В. Мазурик. – Донецьк: Східний видавничий дім, 2013. – 316 с.
44. Малышев М.Л. Мониторинг социально-трудовой сферы: Учебное пособие. – М.: Издательство РГСУ «Союз»; «Перспектива», 2007. – 276 с.
45. Мартин Р.Л. Вирус ответственности / Пер. с англ. – М.: ИД «Вильяме», 2005. – 320 с.
46. Матюк К.Ф. Социальный аудит как самостоятельное направление аудиторской деятельности // Журнал Глобекси, 2007, №5.
47. Международные стандарты социального аудита / сост. О.В. Мазурик, Ю.С. Билоног, Е.Г. Ярышева. – Донецк: ЦСА, 2011. – 508 с. – (Библиотека социального аудитора).
48. Основы социального аудита: Учебное пособие / под ред. Г.Т. Галиева. – Уфа: РИО БИСТ, 2007. – 237 с.
49. Оценка программ: методология и практика. / Под ред. А. И. Кузьмина, Р. О'Салливан, Н. А. Кошелевой. – М.: Издательство «Престо-РК», 2009. – 396 с.
50. Пеша І.В. Соціальний супровід як форма комплексної соціальної допомоги // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. - № 11 (270), Ч. II. – 2013. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.google.com.ua/url?>
51. Подшивалкина В.И. Социальные технологии: проблемы методологии и практики. – Кишинев: Центральная типография, 1997. – 352 с.
52. Подшивалкіна В.І., Крапива І.В. Оціночні дослідження соціальних проектів і програм: Навчально-методичний посібник. – Одеса: ТЭС, 2009. – 112 с.
53. Социальный аудит: учебное пособие / под общ. редакцией д.э.н., проф. А.А. Шулуса, д.э.н., проф. Ю.Н. Попова. – М.: Издательский дом «АТИСО», 2008. – 620 с.
54. Соціальна робота: технологічний аспект: Навч. посіб. / За ред. А.Й. Капської. — К.: Центр навч. літ., 2004. — С. 215—266.
55. Соціальне інспектування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/19110522/sotsiologiya/sotsialniy_suprovid

56. Соціальне інспектування сімей, що опинилися в складних життєвих обставинах [Електронний ресурс]. – Режим доступу: donoda.gov.ua/?lang=ua&sec=02.03.10.
57. Соціальний супровід малозабезпечених сімей та демобілізованих учасників АТО. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zn.kr.admin.gov.ua/socialniy-suprovid-malozabezpecheni.html>
58. Соціальний супровід осіб, які повертаються з місць позбавлення волі. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://public-advocate.org/ru/gromadska-rada-pri-dptsu/>
59. Тер-Акопьян В.А. Социальный аудит и социальное регулирование: монография / В. А. Тер-Акопьян; отв. ред. Ю. Г. Волков. – М. : Вузовская книга, 2011. – 256 с.
60. Тульчинский Г. Л. Социальный аудит и гуманитарная экспертиза: проблема институционализации [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://viperson.ru/articles/tulchinskiy-g-l-sotsialnyy-audit-i-gumanitarnaya-ekspertiza-problema-institutsionalizatsii>
61. Тюття Л.Т., Иванова І.В. Соціальна робота (теорія і практика): Навч. посіб. — К.: ВМУРОЛ "Україна", 2004. — С. 314—326.
62. Фелелов В. В. Правовые основы социального аудита [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://elibrary.ru/item.asp?id=15244139>.
63. Филобокова Л. Ю. Экологический аудит в системе устойчивого развития региона [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://elibrary.ru/item.asp?id=15106015>. Текст
64. Фролов Д.Ю. О некоторых особенностях социального аудита на уровне региона [Электронный ресурс] // Глобэкси. – 2008. – Режим доступа до журн.: // <http://www.globecsi.ru/Articles/2008/Frolov.pdf>.
65. Шлях до результатів: планування та проведення ефективних оцінювань розвитку. – Морра Імас Л.Дж., Ріст Р.К. – К.: МБФ «Міжнародний Альянс з ВІЛ/СНІД в Україні», 2015. – 580 с.
66. Шулус А. Социальный аудит способствует эффективному регулированию социальных отношений [Электронный ресурс] / А. Шулус, Попов // Человек и труд – 2007. – № 8. – С. 30-32– Режим доступа к журн.: http://www.chelt.ru/2007/8-07/s_audit-807.html

МАУП